

המחירים החדשים למספוא ומספר הערות על משמעותם לגבי ההזנה המעשית של מעלי גירה

המרוכז הדלות בחלבון יתייקרו ב-45% ואלו העשירות בחלבון יתייקרו בכ-50%. יתכן שעד הופעת דברים אלה בדפוס יודעו כבר מחיריהם המדויקים של יתר חמרי המספוא וסוגי התערובות השונים.

בהשוואה למחירים הקודמים יהיו מחירי המספוא החדשים, החל מתאריך 10.11.74, כדלהלן:

בטבלה המובאת בראשית הרשימה מפורטים המחירים החדשים שנקבעו לחמרי מספוא שונים, ולא ידועה עדיין מידת העליה שתחול במחירי חמרי המספוא האחרים, כגון פת"ז, מוצרי אספסת, זבל עופות מעוקר, די.סי.פי. ועוד.

ב"חוגים יודעי דבר" מדברים על כך שגם הם יתייקרו ב-50% לערך. מכאן, שתערובות המזון

מחירי המספוא החדשים יחסית לשעורה ב-1%	שיעור ההעלאה		המחיר		המספוא
	באחוזים	בל"י	הקודם	החדש	
95.0	46.0	290	630	920	גרגירי סורגום
99.5	48.5	315	650	965	גרגירי תירס
100.0	47.0	310	660	970	גרגירי שעורה
150.0	50.5	470	930	1400	כוספת סויה
					כוספת כותנה
129.0	47.0	400	850	1250	וחמניות
104.0	41.0	290	710	1000	כוספת קוקוס
124.0	44.5	370	830	1200	כוספת פשתן
					סוגי חיטה
86.5	47.4	270	570	840	מקומית
345.0	15.3	400	2600	3000	קמח דגים

שלא בעיתו יגרור פחיתה בתנובת החלב והפסדים כספיים. לבעלי חיים עדיפויות פיסיוולוגיות בניצול המזון; והעדיפויות הראשונות הן לקיום המין, כלומר לקיום הגוף ולגידול העובר. מכאן,

משמעות עליית המחירים לגבי נהגי ההזנה כתמיד, מחייבת העלאת מחירי המזון יתר הקפדה בהזנה נכונה ומניעת בזבז. יחד עם זאת חייבים לזכור ש"חסכון" בהאבסת מזון מרוכז

יחד עם זאת, ולאור המחירים החדשים, חייב כל משק לתכנן מחדש את ההזנה ברפת ולשקול את כדאיות הגדלת הייצור העצמי של מזון גס, וכן לדאוג לניצול מלא ונכון של שטחי הקרקע ומכ-סות המים. מקור מזון גס שכנראה לא מנוצל במלואו, ובמשקים מסוימים קיימים התנאים לכך, הוא המרעה הטבעי. יש לבחון היערכות המשקים לניצולו. אפשר, ללא ספק, לצאת למרעה עם העגלות מעל גיל שנה, ויתכן שגם עם פרות יבשות ועם פרות נמוכות תנובה.

מבחינת הגדלת שטחי המספוא — קיימת האפשרות של „דו-גידול“. הכוונה היא לגידול תחמיץ על שטחי הכותנה במרווח הזמן שבין הקציר לזריעה מחדש. דבר זה אמנם פוגע במידה מסוימת ביבול, אולם יתכן כי בתנאי המחירים החדשים הדבר יהיה כדאי. על כל פנים צריך לבחון גם אפשרות זו.

ג. תחליפים למזון מרוכז — רבים המזונות הניתנים לשימוש כתחליף למזון מרוכז, וקיים הרושם שהמזונות ה„קונבנציונליים“ מסוג זה מנוצלים במלואם (קליפות הדר, שומר שקד וחמרי לוואי שונים מתעשיית המזון לבני אדם). יחד עם זאת ישנם אל נכון חמרים נוספים שאינם מנוצלים במלואם, כגון מי גבינה, שאריות שונות מגידולי שדה (ירקות) ממשקים בהם אין ענף בעלי חיים, פסולת מבתי מטבחים ועוד. יש גם לבחון אפשרות הגברת יצור פת"ז במקום החמצת קליפות הגורמת לפחת רב. יש אמנם להתחשב, בהקשר לייצור הפת"ז, בייקור הדלק, וכפי שכבר הוזכר יתייקרו המזונות הקשורים בייבוש מלא-כוחי (אספסת, פת"ז, זבל עופות מעוקר ועוד) לפחות באותה מידה כחמרי הגלם האחרים. אשר למזונות הלא-קונבנציונליים — קיימות עדיין בעיות רבות שלא נפתרו לגבי האבססם. הכוונה היא לבעיות הסלמונלה והערך המזין בזבל עופות, המוגש לבהמות לאחר עיבוד בצורות שונות, ולחמרים אחרים מסוג זה. יש גם לבחון את אפשרות השימוש בשאריות כותנה כתחליף לקש בהזנה ובריפוד ואף כתחליף לשחת גרועה. שאריות הכותנה הן דלות באנרגיה וכמו כן קיימת גם בעיית נוכחות שאריות חמרי ריסוס וכמויות אפר (עפר) גדולות בתוך הקש.

שאם מפחיתים את מנתן של בהמות מגיבות חלב לרמה הנמוכה מזו הדרושה עבורן — תיפגע קודם כל התנובה. דומה המצב בגידול ופיטום — ראשית תיפגע תוספת המשקל. אמנם הקביעה הנ"ל הינה הפשטה של המצב, אך יכל להיווצר מצב בו המזון המרוכז יהיה כה יקר, שכלל לא יהיה כדאי לשאוף לתנובות גבוהות המבוססות על מזון מרוכז רב. לדעתי, עדיין לא הגענו למצב כזה בייצור חלב, ואף לא בפיטום. המצב עדיין לא השתנה מיסודו וכתמיד יש גם עתה למנוע השמנת יתר, ולמצוא את משקל השיווק האופטימלי; אם כי יתכן ויתעורר הצורך לשווק את העגלים בגיל ו/או משקל נמוך יותר.

יחסי מזון גס — מרוכז ותחליפים למזון מרוכז

בהזנת מעלי גירה קיימת אפשרות של תחלופה מסוימת בין מזונות; הגברת השימוש במזונות גסים ומשקיים במקום מזון מרוכז (לפחות בבעלי חיים מסוימים), ללא פגיעה ברמת הייצור.

א. השימוש במזונות זולים — חלה אמנם כרגע עליה רבה במחירי רכיבי המזון המרוכז. הניסיון (וגם השמועות) מוכיח, שעם העליה במחירי רכיבי המזון המרוכז, שמחירם נמצא תחת פיקוח, חלה עליה מקבילה במחירי כל יתר המזון-נות, גם מזונות גסים כשחת וקש. לאחר זמן קצר חוזר היחס בין המחירים למצבו הקודם ושינוי קולי כדאיות השימוש במזונות אלטרנטיביים נשארים כפי שהיו קודם לכן. מי שהכין לעצמו מחסני מזון אל נכון הרוויח, ומי שיכול עוד היום לקנות מזונות במחירים הישנים ולהכין מלאי, הרי זה משובח.

ב. הגברת השימוש במזון משקי בייחוד במי-זונות גסים — בשטח זה אי אפשר לשנות באופן חד, כי השינוי דורש תכנון מראש להרחבת שטחי המספוא ולהיערכות כללית של המשק. כפי שכבר צויין לא נראה שחל שינוי בכדאיות הרחבת שטחי המספוא. כיוון שחלה עליה מקבילה, ואולי רבה יותר, במחירי הגידולים האלטרנטיביים, כגון סלק סוכר, חיטה ועוד. המים התייקרו ושטחי הקרקע ומכסות המים העומדים לרשות המשקים לא גדלו.

ב. מחירי הגרגירים — מבחינת המחיר — כדאי להרבות בשימוש בגרגירי סורגום שהינם זולים יותר במחירם האבסולוטי, אולם גם בהתחשב בערכם המזין היחסי. יש להוסיף כי בשנים האחרונות הוכנסו לשימוש זני סורגום „עמידים לציפורים“ (לא נאכלים על ידי ציפורים בזמן הבשלת הגרגירים ולכן מונעים נזק). התברר, שזנים אלה עשירים בטנין ואינם אהובים על הבהמות ואף ערכם המזין נמוך יותר. לפיכך, יש להתייחס בזהירות רבה להמלצה זו ולבחון את טיב גרגירי הסורגום לפני שמחליטים על שימוש נרחב בהם. כמו כן יש גם להתחשב בהמלצות ועדת ההזנה לגבי השימוש בגרגירים בתערובות המזון המרוכז (לפחות 25% מהגרגירים חייבים להיות גרגירי שעורה). גם גרגירי התירס עדיין זולים, יחסית לערכם המזין, בייחוד לפיטום. גם לגבי השימוש בגרגירי תירס — יש להתחשב בטיבם, כי קיימות, או היו קיימות, בעיות של תכולת מים גבוהה בגרגירים שגרמה לקשיים באחסון, בנוסף להפחתת הערך המזין.

ג. מחירי הכוספות — מבין הכוספות כדאי להשתמש בכוספת כותנה ובכוספת קוקוס. הקושי הוא בכך שכוספות אלה מצויות בשוק בכמויות מוגבלות — בייחוד הקוקוס. במשקים המאביסים גרגירי כותנה שלמים, ואולי אף פסולת כותנה — יש לבחון האם שימוש נרחב בכוספת כותנה לא יגרום להוצאות עודפי כותנה במזון. ממבט ראשון נראה, כי בעיה מעין זו לא תתעורר, כיוון שכמויות הכוספה המוכנסות לתערובות המזון המרוכז המיועדות לבקר הן קטנות באופן יחסי. היות וכמות הכוספה הנמצאת בשוק והעומדת לרשות החקלאים הינה מוגבלת, ואספקתה היא עונתית — מומלץ להכלילה במנה ברמה נמוכה ו„למשוך“ את השימוש בה לתקופה ארוכה ככל האפשר. ניתן גם להשתמש בשני סוגי כוספה ביחד ולכך יתרונות מבחינה תזונתית.

ד. סובי חיטה — מחירם של סובי החיטה הוא נמוך ועל כן כדאי להרבות בשימוש בהם. זאת בייחוד בהתחשב בתכולתם הגבוהה בורחן (כ-1%) ובחלבון כללי נעכל (11.7%). היות וכמות סובי החיטה בארץ היא מוגבלת (תלויה בכמות הקמח המיוצרת) — תהיה להם דרישה

לגבי העתיד הקרוב, וגם לגבי העתיד הרחוק יותר — קיימות אל נכון אפשרויות רבות לניצול חמרים שונים כמזון, וזאת בנוסף לחמרים אותם מקבלים כבר כמזון ובחלקם אינם מנוצלים. חייבים להתארגן לניצולם מבחינה ארגונית-מקצועית ולהקדיש למטרה זו את משאבי המחקר הדרושים. יש ליישם את הצעתו של ד"ר י. קלי ולהקים „רשות למזונות“ שתטפל בבעיה בכללותה.

היחסים החדשים בין מחירי החמרים השונים ויחסי המחירים בין חלבון ואנרגיה, והשפעתם על השימוש המעשי במספוא

יש להעיר שהמחירים החדשים נקבעו, כנראה, באופן שרירותי, וללא התייעצות בגורמים מקצועיים, וקיים הרושם שגם ללא התחשבות במחיריהם הנוכחיים של חמרי המספוא בחו"ל ובמצב אספקתם בארץ. להלן מספר הערות לגבי המחירים החדשים למספוא:

א. מחירי אנרגיה וחלבון — כפי שניתן לראות בטבלה, הרי הכוספות התייקרו מעט יותר מאשר הגרגירים וסובי החיטה. לכך יש להעיר כי מחירי הכוספות בחו"ל דווקא נמוכים כיום כמעט כאלו של הגרגירים. בארץ קיים עודף כוספה ועל כן היא אף מיוצאת לחו"ל (כמות הכוספה המיוצרת בארץ מושפעת מכמות השמן הנצרכת על ידי האוכלוסייה). יחד עם זאת פער המחירים הגדול בין הגרגירים והכוספות עדיין אינו מעודד שימוש נרחב בתחליפי חלבון (אוריאה, זבל עופות וכדומה). במחירים החדשים יהיה מחיר יחידת המזון, ללא חלבון, כ-0.87 ל"י, בהשוואה למחיר הקודם של 0.60 ל"י (התייקרות של 45%), ומחיר ק"ג חלבון כללי נעכל, ללא ערך אנרגטי, יהיה 1.25 ל"י בהשוואה ל-0.80 ל"י קודם לכן (התייקרות של כ-55%). לפיכך, כל אחוז נוסף של חלבון בתערובת ייקר את מחירה בכ-12.5 ל"י לטון. לפי חישוב זה יהיה מחיר יחידת מזון המכילה 10% חלבון כללי נעכל כ-1.10 ל"י. הכוונה היא לחישוב מחיר יחידת המזון לפי מחירי חמרי הגלם, וכאשר מחשב בים את מחיר יחידת המזון שמקורה בתערובת המזון המרוכז — יש להוסיף למחיר זה, לפי ההערכה, כ-10 אגורות.

סיכום:

חלה התייקרות ניכרת במחירי חמרי הגלם למזון המרוכז. התייקרות זו מחייבת הקפדה על הזנה יעילה והכנסת שינויים מסוימים בהרכב תערובות המזון המרוכז. לא נראה שהיא תביא בעתיד הקרוב לשינויים מהותיים בנהגי ההזנה של מעלי הגירה. ברור גם שלטווח הרחוק יש להיערך לביצוע מלא של אותם המזונות בהם ניתן להאבס את הבקר ושעדיין אינם מנוצלים. כמו כן, יש לעשות לפיתוח מזונות אלטרנטיביים, הן כמזון מרוכז והן כמזון גס, שגם הוא כידוע מצוי ברוב המשקים בכמויות מוגבלות.

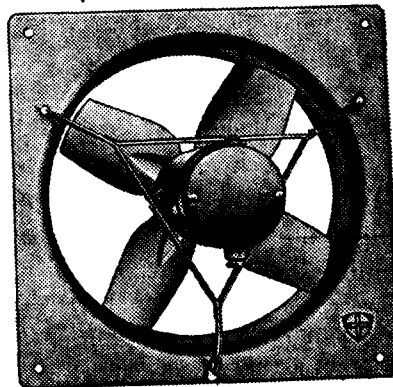
בנימין לב

המחלקה לבקר, שה"מ

רבה מצד הצרכנים שתעלה על הכמות הניתנת לייצור. מהניסיון אנו לומדים, שהמחסור גורר הוצרותו של „שוק שחור“ או „שוק אפור“ בסו-בין, הנמכרים תחת שמות אחרים — „רמולאג“ וכדומה — עבורם משלם החקלאי מחיר גבוה יותר. מחירים גבוהים אלה אינם מובאים בחישוב ההתייקרויות כאשר נקבע מחיר התוצרת. לכן גורמת תופעה זאת נזק ישיר לחקלאים, והמסקנה הנובעת מכך היא שיש צורך לקבוע לסובי החיטה מחיר גבוה יותר, יחסית, מאשר לגרגי-רים ולכוספות. מתברר, כי כמות סובי החיטה המשווקת תלויה ביחס בין מחיר הסובין למחיר הקמח. אם מחיר הסובין גבוה, יחסית, למחיר הקמח — מייצרות הטחנות כמויות גדולות של סובין במקום קמח.

בעיות לפינך?**איורור? לחות? יבוש רפד?****כלן לשרותי!**

- מאוררים בגדלים ובהספקי אויר שונים המותאמים במיוחד ללול ולרפת (לאיורור שלילי וחיובי).
- מפוחי אויר 48" לשמוש בחממות.
- ציוד בקרת אויר אוטומטי וידני.
- מתקני עירפול צינור ותוספת לחות ללול ולרפת.
- מזרונים לחות.

הציוד המוצע הותאם במיוחד לדרישות המשק הישראלי ונבדק ואושר ע"י המכון להנדסה חקלאית — בית דגון.

פנה עוד היום לקבלת יעוץ ללא כל התחייבות
אספקה התקנה שירות

כלן"בע"מ תל-אביב, שד' המלך דוד 1 - טל. 268065
חיפה, דרך העצמאות 51 - טל. 644413

מדרום שבי חיפה